

УДК 811.111'373.231-055.1«202»
DOI <https://doi.org/10.32782/bsps-2025.2.5>

СЕМАНТИЧНА ВМОТИВОВАНІСТЬ БРИТАНСЬКИХ ЧОЛОВІЧИХ ІМЕН (НА МАТЕРІАЛІ НАЙБІЛЬШ ПОПУЛЯРНИХ БРИТАНСЬКИХ ІМЕН 20-Х РОКІВ ХХІ СТОЛІТТЯ)

Ельдар Веремчук

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри англійської філології та лінгводидактики
Запорізького національного університету
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0003-2926-2090
e-mail: eldar.veremchuk@gmail.com

Оксана Шевчук

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської філології та лінгводидактики
Запорізького національного університету
вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна
orcid.org/0000-0002-6565-7930
e-mail: oksanashevchuk1@gmail.com

Анотація. У статті розглянуто проблему семантичної вмотивованості британських чоловічих імен, які були найпопулярнішими у Великій Британії впродовж 20-х років ХХІ століття. Здійснено етимологічний аналіз антропонімів з урахуванням їх внутрішньої форми, концептуального навантаження й соціокультурного контексту. Обґрунтовано, що попри значне розмаїття походження імен – від староанглійських і латинських до івритських і кельтських джерел – у багатьох із них зберігається первинна семантична мотивація, яка відображає ключові риси, цінності й архетипи британського суспільства. Дослідження базується на офіційній статистиці популярних імен і враховує міждисциплінарний підхід до аналізу із залученням лінгвістичних методів, серед яких – методи ономастики, культурології та когнітивної семантики. У результаті дослідження встановлено, що частина імен репрезентує релігійно-міфологічні уявлення (Noah, Jacob/James, Oscar), частина має професійну (George, Connor) або географічну (Luke) мотивацію, однак найбільша група відображає індивідуальні характеристики або уявлення про бажані якості чоловіка (Harry, Neil, William, Ethan, Charles тощо). Особлива увага приділена виявленню когнітивних першообразів, що стали основою для формування семантичного змісту антропоніма. Підтверджено гіпотезу, що імена є не випадковими номінаціями, а функціонують як лінгвокультурні маркери, що фіксують у мовній свідомості значущі соціальні й історичні сенси. Теоретичну цінність дослідження становить уточнення класифікаційних ознак офіційних імен, а також виявлення закономірностей семантичного зсуву – від первинної номінації до сучасного сприйняття імені в суспільстві. Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості їх використання в курсах лексикології, культурної лінгвістики, антрополінгвістики й під час укладання електронних ономастичних баз. У перспективі дослідження може бути розширене за рахунок аналізу жіночих імен, а також порівняльного вивчення антропонімів у типологічно споріднених мовах, що дасть змогу виявити спільні й унікальні риси культурної мотивації іменування в європейських традиціях.

Ключові слова: антропонім, етимологія, когнітивний образ, ономастика, лінгвокультурологія.

SEMANTIC MOTIVATION OF BRITISH MALE NAMES (BASED ON THE MOST POPULAR BRITISH NAMES OF THE 20S OF THE XXI CENTURY)

Eldar Veremchuk

Doctor of Philology, Professor,
Professor at the Department of English Philology and Linguodidactics
Zaporizhzhia National University
Zhukovskiy Str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0003-2926-2090
e-mail: eldar.veremchuk@gmail.com

Oksana Shevchuk

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of English Philology and Linguodidactics
Zaporizhzhia National University
Zhukovskiy Str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine
orcid.org/0000-0002-6565-7930
e-mail: oksanashevchuk1@gmail.com

Abstract. The article addresses the issue of the semantic motivation behind British male names that were the most popular in the United Kingdom during the 2020s. An etymological analysis of anthroponyms is conducted, taking into account their internal form, conceptual load, and sociocultural context. It is argued that despite the wide variety of name origins – from Old English and Latin to Hebrew and Celtic sources – many of these names retain their original semantic motivation, reflecting key traits, values, and archetypes of British society. The study is based on official statistics of name popularity and employs an interdisciplinary approach, incorporating linguistic methods such as onomastics, cultural studies, and cognitive semantics. The findings show that some names reflect religious and mythological notions (e.g., Noah, Jacob/James, Oscar), others convey professional (George, Connor) or geographical (Luke) motivation, while the largest group denotes individual traits or culturally desirable male characteristics (e.g., Harry, Neil, William, Ethan, Charles). Special attention is paid to identifying cognitive prototypes that underlie the semantic content of these anthroponyms. The hypothesis that names are not random labels but function as linguocultural markers encoding socially and historically significant meanings in the collective linguistic consciousness is confirmed. The theoretical value of the study lies in clarifying classification features of official names and revealing patterns of semantic shift, from the original nomination to the modern social perception of a name. The practical significance of the findings includes their applicability in courses on lexicology, cultural linguistics, and anthropolinguistics, as well as in the development of electronic onomastic databases. Future research may expand to include female names and comparative analysis of anthroponyms in typologically related European languages, which would help uncover common and unique traits in name-giving motivations across European traditions.

Key words: anthroponym, etymology, cognitive prototype, onomastics, linguocultural studies.

Постановка проблеми. Антропонімія є одним із ключових розділів ономастики, що відображає не лише мовні закономірності, а й глибокі соціокультурні, історичні та ментальні характеристики певного етносу. Особливе місце в цьому контексті посідає семантична вмотивованість імен, що дає змогу простежити зв'язок між формою антропоніма та його внутрішнім змістом. У сучасному англійському суспільстві, зокрема у Великій Британії, імена залишаються не лише засобом ідентифікації, а й маркером певних соціальних очікувань, традицій, символів і культурних архетипів.

Нині існують численні дослідження, присвячені цій тематиці. Зокрема, у фокус

західних досліджень потрапляли принципи надання імен і їх значення [1; 2]; природа англійських прізвищ [3]; методи пошуку «ідеального» імені для дитини [4]. У вітчизняному мовознавстві вчені досліджували частотність чоловічих антропонімів у фразеології, фокусуючись на їх узагальненому значенні й фонетичних асоціаціях [5], дискусії в соцмережах про паспортні імена та гіпокористики, що є маркерами національної ідентичності [6]; робили кількісний аналіз змін іменної структури в реєстраційних даних другої половини XX століття [7].

Попри велику кількість досліджень з історії та структури англійських особових імен,

проблема семантичної вмотивованості сучасних антропонімів, зокрема найпоширеніших чоловічих імен початку XXI століття, залишається недостатньо вивченою та водночас актуальною, оскільки тенденції надання імен постійно змінюються під дією лінгвальних та екстралінгвальних чинників.

Мета і завдання статті. Метою статті є виявлення й аналіз семантичної вмотивованості найбільш популярних британських чоловічих імен 20-х років XXI століття з погляду їх етимологічного походження, внутрішньої форми та концептуального навантаження.

Для досягнення поставленої мети передбачається виконання таких завдань:

- визначити перелік найуживаніших британських чоловічих імен на основі офіційної реєстраційної статистики;
- проаналізувати внутрішню форму кожного антропоніма з урахуванням етимологічного, лексичного й культурного контекстів;
- здійснити класифікацію імен за типами семантичної вмотивованості;
- з'ясувати, які риси особистості, соціальні ролі або культурні константи закріплено у внутрішній формі антропонімів.

Предмет та об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є британські чоловічі імена, найбільш поширені у 20-х роках XXI століття, за офіційними реєстраційними даними Великої Британії. Предметом дослідження є семантична вмотивованість цих імен, що проявляється через їх внутрішню форму й концептуальні значення, зафіксовані в мовній і культурній свідомості англомовного суспільства.

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Антропоніміка – це галузь ономастики, яка досліджує людські імена та їх окремі складники, зокрема походження, еволюцію й закономірності їх функціонування. Таким чином, об'єктом дослідження антропоніміки є антропоніми, до яких належать особисті імена, патроніми (імена по батькові), прізвища, прізвиська, псевдоніми, криптоніми, а також найменування міфологічних, фольклорних і літературних персонажів. В англомовній антропоніміці одним із ключових питань є проблема класифікації антропонімів. Учені виділяють офіційні імена (дані людям при народженні, які включають

ім'я по батькові та прізвище), прізвиська (набуваються людиною під час життя й частіше за все виражають певні характерні її риси) і змішані (комбінація офіційного імені людини та прізвиस्क) [8]. Загалом найбільш широкою класифікацією людських власних імен є класифікація, розроблена М. Кемпбелом, і до основних їх типів належать:

- *first name (given name)* – ім'я, яке батьки присвоюють дитині під час народження;
- *middle name* – ім'я, яке розташовується між іменем і прізвищем;
- *patronym* – ім'я, яке походить від імені батька;
- *matronym* – ім'я, яке походить від імені матері;
- *last name* – прізвище;
- *nomen* – ім'я, яке позначає рід;
- *cognomen* – прізвисько, яке передавалося від батька до сина і становило частину родового імені;
- *nickname* – прізвисько, яке людина отримує під час життя, що відображає певні її характерні риси;
- *pet name* – ім'я, яке вживається для того, щоб виражати ніжність до близької чи коханої людини [9, с. 84].

У сучасній англійській мові актуальними є лише *name*, *middle name*, *last name*, які мають офіційний статус, і *nickname* й *pet name*, які є неофіційними іменами людей. Такі типи антропонімів, як *nomen*, *cognomen*, *matronym*, у сучасному англомовному суспільстві не є актуальними, як зазначають дослідники [10], належать до епохи Стародавнього Риму.

Інша класифікація імен представив Д. І. Єрмолович, вона об'єднує всі імена, які індивідуалізують людей під терміном персоналії. Загалом учений виділяє три групи персоналії:

- антропоніми – офіційно присвоєні імена;
- прізвиська – альтернативні неофіційні іменування людей;
- змішані іменування – включають офіційні імена та прізвиська [11, с. 37].

Однією з проблем дослідження антропонімів є встановлення семантичних характеристик, які покладені в основу номінації [12]. Очевидним є той факт, що такі імена, як *pet name*, основуються на певних зовнішніх чи внутрішніх рисах людини, наприклад,

Mountain може використовуватися як прізвисько для кремезної особи чи *Wolf* – для агресивної.

Однак дещо складнішим є питання з визначенням мотивації офіційних імен. Спираючись на опрацьований матеріал, схилиємося до думки, що більш давні імена мають більший ступінь етимологічної вмотивованості, оскільки їх основою були номінації, що мали природу прізвиськ. Тому гіпотезою дослідження є те, що висвітлення первинної вмотивованості сучасних популярних чоловічих імен через аналіз їх етимології дасть змогу встановити семантико-когнітивні першообрази, які взяті за основу створення антропонімів.

Матеріалом дослідження стали найбільш поширені імена Великої Британії, які отримані шляхом суцільної вибірки з вебресурсів [13; 14], що надають валідні статистичні дані стосовно популярності чоловічих імен у Великій Британії. До таких імен належать *Oliver, Harry, George, Jacob, Noah, Charles, Thomas, Oscar, Connor, James, Ethan, Joe, Luke* й *Neil*. Задля встановлення першообразів, які формують умотивованість зазначених антропонімів, проаналізуємо етимологію кожного з них окремо.

Антропонім *Oliver* походить від старофранцузького *Olivier* («оливкове дерево») або від германського *Alfihar* («ельф-господар») [15]. Обидві версії походження пов'язані з природною та міфологічною символікою: перша – з миролюбністю й родючістю (символіка оливи), друга – з магічною могутністю або надприродною природою. Внутрішня форма імені натякає на спорідненість людини з природою, уявну «казкову» зовнішність або харизму.

Ім'я *Harry*, зі староанглійського *hergian* («грабувати, плюндрувати») [15], уособлює воєнну активність та агресивність. Воно відображає історичні реалії англосаксонського періоду, зокрема набіги вікінгів. Отже, внутрішня форма цього імені містить елемент соціального страху або могутності, що приписувався його носіям.

Антропонім *George* (від грецького *ge* – «земля» й *ergon* – «робота») [15] у внутрішній формі відображає осіле землеробське життя. Це ім'я є прикладом «професійної» етимології, де внутрішня форма безпосередньо вказує на основний вид діяльності – сільське господарство.

Ім'я *Jacob* запозичене з івриту *Ya'aqobh* і має значення «утікач», «той, хто тікає» [15]. Виходячи з біблійного нарративу, це ім'я також може нести семантику хитрості, уникнення небезпеки, але водночас обраності, тому маємо констатувати, що воно містить глибокий релігійний і психологічний підтекст.

Одиниця *Noah* (з івриту *Noach* – «спокій», «відпочинок») є релігійним антропонім, пов'язаним із біблійною традицією [15]. Внутрішня форма може символізувати миротворчість, віру, а також внутрішню врівноваженість.

Ім'я *Charles*, що походить від німецького *Karl* («чоловік», «воїн», «наречений») [15], у внутрішній формі має вказівку як на біологічну стать, так і на риси характеру, зокрема чоловічу доблесть, мужність або належність до певного роду.

Thomas, з арамейського *ta'oma* – «близнюк», є прикладом імені, яке відображає біологічну або візуальну ідентичність [15]. Така семантика могла бути важливою в малих соціумах, де близнюки мали особливий статус або вважалися знаком долі.

Антропонім *Oscar*, складене з елементів *Os-* («Бог») і *-gar* («спис»), утілює образ воїна, який має божественну підтримку або виконує сакральну функцію [15]. Етимологія цього імені наділяє носія рисами сили, відваги та справедливості, гіпотетично, воїна-захисника.

Ім'я *William* має давньогерманський корінь *willio* («воля») і символізує незалежність, внутрішню силу, рішучість [15]. Така етимологія підкреслює автономність особистості, що могла мати значення в часи феодального устрою.

Connor, зі староанглійського *cunnere* – «той, хто наглядає», «інспектор» [15], позначає соціальну функцію наглядча, контролера. Внутрішня форма пов'язана з професійним статусом.

James, латинізована форма імені *Jacob*, поділяє ту саму семантику, що й останнє, означає «той, хто тримається за п'яту» [15]. Ця Біблійна алюзія на царя Іакова, який народився після свого брата Іова, проте забрав його первородство, зробило ім'я символом влади й престижу.

Ethan – з івриту *ethan* («міцний, постійний») – має яскраво виражену якісну характеристику [15]. Внутрішня форма відображає ідеали незламності, фізичної та моральної сили.

Joe, як зменшена форма *Joseph*, інтерпретується як «звичайна» людина. В англomовній культурі ім'я *Joe* стало стереотипом пересічного громадянина (напр. «average Joe») [15], що свідчить про знеособлення, але й одночасну універсальність.

Luke, з латинського *Lucas*, має географічне походження (від області Луканія) [15]. Ім'я є вказівкою на місце народження або походження носія, що було важливим маркером ідентичності в стародавніх суспільствах.

Neil, з кельтського «переможець», «чемпіон», уособлює військову доблесть, успішність у боротьбі [15]. Ім'я має яскраво виражений мотиваційний зміст, імовірно, виконувало апотропейну (захисну) функцію.

Висновки і перспективи подальших розробок у даному напрямі. Аналіз етимології найбільш поширених британських чоловічих імен виявив широке розмаїття внутрішніх форм, які відображають міфологічні, релігійні, професійні, соціальні, географічні й особистісні аспекти. За результатами класифікації можемо констатувати таке:

– 3 імені (20%) мають релігійно-міфологічну основу (*Noah, Oscar, Jacob/James*),

– 2 імені (13%) відображають професійну належність (*George, Connor*),

– 7 імен (46%) містять якісну характеристику особистості (*Harry, Ethan, William, Neil, Joe, Oliver, Charles*),

– 2 імені (13%) указують на біологічну або географічну ідентичність (*Thomas, Luke*).

Таким чином, імена є не довільним «набором» звуків, а становлять важливу культурну матрицю, у якій збережено соціально значущі риси: статус, родовід, цінності, світоглядні уявлення. Етимологічний зміст багатьох антропонімів вказує на глибоку укоріненість у культурному, релігійному чи професійному контексті, демонструючи сталість певних уявлень про ідеального чоловіка в британському соціумі.

Перспективою подальших досліджень є розширення аналізу, включаючи жіночі імена, а також зіставлення семантичної структури британських антропонімів із відповідними системами інших європейських культур (зокрема германських, романських, слов'янських), що дасть змогу виявити типологічні подібності й відмінності в мотивації іменування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Hough C. The Oxford Handbook of Names and Naming. Oxford : Oxford University Press, 2016. 800 p.
2. Hough C. Names and Naming: People, Places, Perceptions and Power. Edinburgh : Edinburgh University Press, 2021. 240 p.
3. Hanks P., Coates R., McClure P. The Oxford Dictionary of Family Names in Britain and Ireland. Oxford : Oxford University Press, 2016. 2624 p.
4. Wattenberg L. The Baby Name Wizard: A Magical Method for Finding the Perfect Name for Your Baby. 3rd ed. New York : Harmony Books, 2013. 544 p.
5. Лонська Л. І. «Антропоніми в складі українських паремій: лінгвостатистичне дослідження». 2020. URL: https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2697?utm_source (дата звернення: 21.06.2025).
6. Malash O. Офіційна та неофіційна антропонімія українців: лінгвофілософські питання. Львівський філологічний часопис. 2022. № 11. С. 128–135. URL: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/2423> (дата звернення: 21.06.2025).
7. Бачинська Г. В. «Динаміка особових імен як знаків ідентифікації... Тернопіль». 2021. URL: <https://zum.opu.edu.ua/article/view/235526> (дата звернення: 20.06.2025).
8. Потебня О. О. Естетика і поетика слова : збірник. Київ : Мистецтво, 1985. 302 с.
9. Campbell M. The theory of speech and language. Oxford : The Clarendon Press. 386 p.
10. Шипко М. Специфіка антропоніма як одиниці номінації в англійській мові. Південний архів. Серія «Філологічні науки». 2009. Вип. 46. С. 116–120.
11. Бойван О. С., Ковтун О. В. Антропоніми та їх ключові характеристики у книгах Дж. К. Роулінг «Гаррі Поттер». Вчені записки ТНУ імені Вернадського. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». 2020. Т. 31 (70). № 2. Ч. 2. С. 35–41.
12. Олійник Т. С. Семантичні та функціональні характеристики символічних власних імен в сучасній англійській мові : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2001. 21 с.
13. Office for National Statistics. URL: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/livebirths/bulletins/babynamesenglandandwales/2021> (accessed: 20.06.2025).

14. Daily Mail Online. URL: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-11286413/How-Britains-popular-baby-names-changed-generation.html> (accessed: 21.06.2025).
15. Etymology dictionary. URL: <https://www.etymonline.com/> (accessed: 20.06.2025).

REFERENCES

1. Hough, C. (2016). The Oxford handbook of names and naming. Oxford: Oxford University Press.
2. Hough, C. (2021). Names and naming: People, places, perceptions and power. Edinburgh: Edinburgh University Press.
3. Hanks, P., & Coates, R., & McClure, P. (2016). The Oxford dictionary of family names in Britain and Ireland. Oxford: Oxford University Press.
4. Wattenberg, L. (2013). The baby name wizard: A magical method for finding the perfect name for your baby (3rd ed.). New York: Harmony Books.
5. Lonska, L. I. (2020). Antroponimy v skladi ukrainskykh paremii: linhvostatystychnе doslidzhennia [Anthroponyms in Ukrainian proverbs: A linguistic and statistical study]. *Naukovi pratsi Cherkaskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Filolohichni nauky*. Retrieved from: <https://ling-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/2697> [in Ukrainian].
6. Malash, O. (2022). Ofitsiina ta neofitsiina antroponimiia ukraintsiv: linhvofilosofski pytannia [Official and unofficial anthroponymy of Ukrainians: Linguophilosophical issues]. *Lvivskyi filolohichnyi chasopys*, 11, 128–135. Retrieved from: <https://journal.ldubgd.edu.ua/index.php/philology/article/view/2423> [in Ukrainian].
7. Bachynska, H. V. (2021). Dynamika osobovykh imen yak znakov identyfikatsii [The dynamics of personal names as identification signs]. *Zbirnyk ukrainskoho movoznavstva*. Retrieved from: <https://zum.onu.edu.ua/article/view/235526> [in Ukrainian].
8. Potebnia, O. O. (1985). Estetyka i poetyka slova: Zbirnyk [Aesthetics and poetics of the word: Collection]. Kyiv: Mystetstvo [in Ukrainian].
9. Campbell, M. (n.d.). The theory of speech and language. Oxford: The Clarendon Press.
10. Shipko, M. (2009). Spetsyfika antroponima yak odyntsi nominatsii v anhliiskii movi [Specificity of anthroponym as a unit of nomination in the English language]. *Pivdennyi arkhiv. Serii: Filolohichni nauky*, 46, 116–120 [in Ukrainian].
11. Boivan, O. S., & Kovtun, O. V. (2020). Antroponimy ta yikh kliuchovi kharakterystyky u knykhakh Dzh. K. Roulinh “Harri Potter” [Anthroponyms and their key features in J. K. Rowling’s «Harry Potter» books]. *Vcheni zapysky TNU imeni Vernadskoho. Serii: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii*, 31(70)(2, Ch. 2), 35–41 [in Ukrainian].
12. Oliinyk, T. S. (2001). Semantychni ta funktsionalni kharakterystyky symvolichnykh vlasnykh imen v suchasnii anhliiskii movi: Avtoreferat dysertatsii ... kandydata filolohichnykh nauk [Semantic and functional characteristics of symbolic proper names in modern English: PhD thesis abstract]. Kyiv [in Ukrainian].
13. Office for National Statistics. (2021). Baby names in England and Wales. Retrieved from: <https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/birthsdeathsandmarriages/livebirths/bulletins/babynamesenglandandwales/2021>.
14. Daily Mail Online. (2022). How Britain’s popular baby names changed by generation. Retrieved from: <https://www.dailymail.co.uk/news/article-11286413/How-Britains-popular-baby-names-changed-generation.html>.
15. Online Etymology Dictionary. (n.d.). Retrieved from: <https://www.etymonline.com/>.

Дата надходження статті: 26.06.2025

Дата прийняття статті: 01.07.2025

Опубліковано: 30.09.2025